

Vài ngày sau khi Philippines và Trung Quốc báo hiệu đã đạt được một “tạm ngừng” mới ở Biển Đông, quan hệ hai nước một lần nữa lại căng thẳng vì các động thái quân sự ở vùng biển chiến lược.

Các báo cáo gần đây cho thấy Trung Quốc đang thắt chặt “sợi dây thòng lọng” quanh đảo Trường Sa chiến lược mà Philippines tuyên bố chủ quyền - vốn là nơi sinh sống của một cộng đồng lớn người Philippines và có thể trở nên riêng - biệt cách triển khai một số tàu hải quân và tàu tuần tra bờ biển một cách khiêu khích đến gần thực thể này trong quần đảo Trường Sa đang tranh chấp. Bất chấp hội nghị thượng đỉnh Hiệp hội các Quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) diễn ra khá tốt đẹp tại Manila mà ở đó, một hàng loạt đàm phán mới đã được mở ra cho Bộ quy tắc ứng xử của các bên ở Biển Đông (COC), nhiều người ở Manila đang tỏ ra hoài nghi liệu thái độ “yêu cầu” của Tổng thống Philippines Rodrigo Duterte về vấn đề này có phải là chiến lược quốc gia có hiệu quả hay không.

Trong suốt hội nghị bộ trưởng ASEAN được tổ chức tại Manila hồi đầu tháng 8/2017, Philippines đã sử dụng để quyên cựa nước Chủ tịch luân phiên ASEAN để báo với Bắc Kinh trước bất kỳ chủ đề nào về hoạt động của tàu đổ bộ đá và quân sự hóa vùng biển tranh chấp. Trái ngược với các hình ảnh và tình, cả hai Ngoại trưởng Trung Quốc và Philippines đều tuyên bố rằng Trung Quốc không tiến hành bất kỳ hoạt động của tàu đổ bộ đá nào ở quần đảo Trường Sa - một khu vực giàu tài nguyên đang tranh chấp ở Biển Đông.

Một số nước Đông Nam Á, đặc biệt là Philippines, đang hy vọng mở rộng quan hệ kinh tế với cộng đồng quốc gia châu Á này để đổi lấy cách tiếp cận mang tính hòa giải hơn với các tranh chấp trên biển. Mặc dù Trung Quốc đã nhứt trí về bộ khung COC tại hội nghị ASEAN, những giới hạn trích nhận minh rằng tiến trình kéo dài này đã bắt đầu từ năm 2002 qua Tuyên bố chung của các bên ở Biển Đông (DOC). Nhiều ngoại nghị rằng Trung Quốc sẽ không bao giờ nhứt trí về một COC ràng buộc trong khu vực mà họ đang nhanh chóng đặt được quyên bá chủ chiến lược.

Philippines và Trung Quốc đang xem xét các Thỏa thuận Khai thác chung (JDAs) tại các khu vực chung lớn, bao gồm vùng biển giàu khí hydrocarbon ngoài khơi phía Tây đảo Palawan. Trong phiên đàm phán tại Quốc hội, Ngoại trưởng Alan Peter Cayetano đã xác nhận khả năng tiến hành các dự án thăm dò và khai thác năng lượng chung Philippines-Trung Quốc tại Bãi Cỏ Rong đang tranh chấp. Với việc khu mỏ khí đốt Malampaya - được khai thác bởi các công ty năng lượng đa quốc gia bao gồm tập đoàn Chevron (Mỹ) từ năm 2002, và tầng có trữ lượng 3,7 nghìn tỷ feet khí tự nhiên - sẽ cần chiết vào năm 2024, Manila đang quyết định tìm kiếm các nguồn năng lượng mới gần hơn để thúc đẩy nền kinh tế đang tăng trưởng nhanh. Ông Cayetano nói: “Nếu chúng ta có thể đặt được một thỏa thuận thương mại với Trung Quốc tại khu vực tranh chấp Malampaya tại khu vực tranh chấp, làm sao người dân Philippines có thể tranh cãi về việc này?”.

Thậm chí giới lãnh đạo quốc phòng Philippines dường như đang dần nghĩ suy rằng về một “tạm thời” với Trung Quốc dù còn nhiều nghi ngờ. Trong phiên đàm phán mới đây tại Quốc hội, Bộ trưởng Quốc phòng Delfin Lorenzana, người từng đưa ra cảnh báo về các ý định của Trung Quốc trên biển, khẳng định rằng Bắc Kinh đã cam kết “không chiếm đóng các thực thể nào trên Biển Đông” và ngừng “xây dựng các cấu trúc ở Bãi cỏ Scarborough” - một thực thể đang tranh chấp và giàu nguồn cá cách bờ biển Philippines khoảng 100 hải lý (185 km). Tháng 2/2017, ông Lorenzana cảnh báo rằng bất kỳ hoạt động của tàu nào của Trung Quốc ở bãi cỏ đang tranh chấp sẽ là “không thể chấp nhận” bởi thực thể này “rút gọn” các căn cứ quân sự lớn của Philippines là Subic và Clark. Lực lượng của Mỹ vẫn thường xuyên tiếp cận các căn cứ quân sự này.

Trong những năm gần đây, Hải quân Mỹ đã tìm cách ngăn chặn nỗ lực mở rộng của Trung Quốc qua việc tiến hành các sứ mệnh do thám gần Bãi cạn Scarborough, vịnh năm dũi sứ kiểm soát của Lực lượng Biển và Bộ biên Trung Quốc sau cuộc chạm trán gần vịnh Philippines hồi giữa năm 2012. Ông Lorenzana cảnh báo: “Sẽ là điều cực kỳ nghiêm trọng nếu Trung Quốc chiếm đóng bất kỳ hòn đảo nào mà Philippines tuyên bố chủ quyền”. Ông cho biết Bộ Kinh đã lưu ý đến những quan ngại của Manila và khi nâng Trung Quốc phát triển các cơ sở quân sự gần biển của họ. Tuy nhiên, các nhà sử học khác vẫn hoài nghi về cam kết sâu sắc của Trung Quốc. Nhà sử học Gary Alejano, một cựu quan chức quân sự, cảnh báo về “nguy cơ Hải quân Trung Quốc và Lực lượng Biển và Bộ biên cũng như lực lượng dân quân nước này tập hợp ở phía Bắc đảo Thổ Nhĩ Kỳ”, điều mà ông miêu tả là “nguy cơ đối với lợi ích của chúng ta ở Biển Đông”.

Trung Quốc đã mở rộng chiếm đóng tại đá Subi, hiện bao gồm một đường băng và các cơ sở dân sự-quân sự tiên tiến. Các máy bay Philippines chuyên chở các quan chức quân đội cấp cao, trong đó có ông Lorenzana, đã nhiều lần đi một vài sứ quy rũi tại Trung Quốc mỗi khi họ hạ cánh ở đảo Thổ Nhĩ Kỳ khi bay qua đá Xu Bi. Các nhà dân Trung Quốc cũng báo cáo bắt gặp các rặng san hô quanh hòn đảo mà Philippines chiếm đóng, khiến cũng đồng nghĩa Philippines trên đảo Thổ Nhĩ Kỳ một đi nguần lượng thực của thị trường. Cũng thế có thể gia tăng trong các tháng tại khi Philippines tìm cách củng cố vị thế của họ trên hòn đảo này bằng cách nâng cấp các cơ sở và mở rộng đường băng có từ 4 thập niên qua. Bất chấp nỗ lực cao nhất của ông Duterte nhằm thúc đẩy quan hệ song phương, Trung Quốc đồng nghĩa vẫn tiếp tục quân sự hóa và theo đuổi chủ nghĩa bành trướng trong khu vực. Tương lai quan hệ Philippines- Trung Quốc cuối cùng sẽ phụ thuộc vào các diễn biến trên thực tế và việc giữ cam kết thay vì đưa ra những lời nói và các chủ trương giao tiếp các nhà lãnh đạo chính trị.

Theo “ [Atimes](#) ”

Nhật Linh (gt)